

Lausunto

15.11.2019

Asia: STM070:00/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Kunta tai kuntayhtymä

Henkilöstön mitoittaminen

Vastaako esitysluonnoksessa ehdotettu määrittely mitoittukseen laskettavista henkilöstöryhmistä asiakkaiden ja toiminnan tarpeita?

Kyllä vastaa. Tällä hetkellä ikäihmisten kotihoidon- ja asumisen talveluita toteutetaan terveydenhuoltopainotteisesti. On hyvä että suunnitellun henkilöstömitoituksen avulla asiakkaiden tukena voidaan hyödyntää yhä enemmän myös sosiaalihuollon ammattiosaamista. Kyseessä on kuitenkin sosiaalihuoltolain mukainen talvelu.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että henkilöstön työnjakoa selkiytetään muun muassa tukipalvelujen osalta. Onko esitysluonnoksessa ehdotettu työnjako välittömän asiakastyön ja välillisen tukipalvelutyön osalta asianmukainen vai olisiko sitä tarpeen muuttaa jollakin tavoin?

Koska asumistalveluissa on tarkoitus tukea asiakkaiden yksilöllistä ja hyvää elämää, on huomioitava että monelle tähän liittyy usein olennaisesti esim. kotitöihin osallistumisen mahdollistaminen. Jos asiakkaan yksilöllisessä asiakassuunnitelmassa edellä mainittu on asetettu yhteiseksi tavoitteeksi, ja asiakas osallistuu työntekijän kanssa esim. pyykinpesukoneen tyhjentämiseen, niin mielestämme tämä tulisi laskea välittömäksi asiakastyöksi. Toki voi olla haastavaa arvioida työntekijöiden tehtävänkuvissa ennakkoon kuinka monen osalta kyseinen työ tehdään yhdessä asiakkaan kanssa ja koska heidän puolestaan. Tätä näkökulmaa kuitenkin hyvä pohtia tarkemmin.

Kertooko esitysluonnoksessa ehdotettu tapa laskea mitoitus luotettavalla tavalla mitoituksen toteutumisesta?

Vaikka hyödynnettäisiin Rai-mittaristoa voi olla vaikeaa laskea tarkkaa henkilöstömitoitustarvetta, sillä erityisesti ikäihmisten kohdalla esim. psyykinen oireet voivat aiheuttaa enemmän tuen tarvetta henkilöstöltä kuin tietyt fyysisen toimintakyvyn vajeet. On kuitenkin hyvä että mitoituksen laskennassa pyritään huomioimaan asiakkaiden todellinen tuen tarve mahdollisimman todenmukaisesti.

Onko esitysluonnoksessa ehdotettu tapa laskea mitoitus mielestänne käytännössä toimiva?

Ei riittävästi kokemusta asiasta, jotta voisi arvioida. Tällä varmasti hyvä lähteä liikkeelle, muutoksia voidaan tehdä tarpeen mukaan.

Onko esitysluonnoksessa ehdotettu siirtymäaika näkemyksenne mukaan sopiva 0,7 mitoituksen toteuttamiseen?

Alueellamme minimimitoituksena on tällä hetkellä 0,6, joten valtavan suuresta muutoksesta ei meidän näkökulmasta ole kyse. Toki tälläkin hetkellä on ajoittain vaikeaa löytää riittävästi sairaan- ja lähihoitajia olemassa oleviin tehtäviin. Sosiaalihuollon eri ammattihenkilöiden sekä esim. hoiva-avustajien hyödyntämisen mahdollisuus osana henkilöstömitoitusta mahdollistaa työntekijöiden etsimisen nykyistä laajemmasta joukosta. Tämä tukee myös uuden mitoituksen käyttöönottoa.

Miten riittävä henkilöstön saatavuus voidaan turvata?

Asumispalveluiden henkilöstörakennetta tulee suunnitella lakimuutoksen mukaisesti etukäteen. Mikäli esimerkiksi geronomeilla on mahdollisuus työskennellä asumispalveluissa koulutuksensa mukaisissa tehtävissä, lisää se työtehtäviin hakeutumisen houkuttelevuutta. Lisäksi hyvä lähteä heti suunnittelemaan yhteistyötä alueen oppilaitosten kanssa mm. hoiva-avustajien kouluttamisen tarpeista asumispalveluiden tarpeisiin.

Toimintakyvyn ja palvelutarpeen (hoitoisuuden) kansallinen arviointi- ja seurantamittaristo

Mitä RAI:n käyttöönotossa tulee ottaa huomioon?

Huomioitava että järjestelmä kykenee tuottamaan palvelun järjestäjälle tietoa myös yksityisten palveluntuottajien asiakkaiden ja yksiköiden osalta. Järjestelmän käyttö tulee olla roolitettu ja vastuutettu läpi ikääntyneiden palvelujärjestelmän (esim. Rai-suunnittelija, pääkäyttäjät, vastuukäyttäjät, loppukäyttäjät).

Miten näkemyksenne mukaan RAI-järjestelmän kautta saatavaa tietoa voidaan hyödyntää palvelujen järjestämisessä ja/tai tuotannossa?

Ensisijaisesti tuottaa tietoa asiakkaiden toimintakyvystä ja palveluntarpeesta, mikä auttaa kohdentamaan palvelut oikein. Auttaa hahmottamaan resurssitarpeita. Yksiköiden välinen vertailu mahdollistuu laatumittareiden avulla. Yksiköiden valvonnan ja ohjauksen tukena voidaan hyödyntää RAI-tietoja. Mahdollistaa sanktio- /palkitsemisjärjestelmän luomisen palvelutuotantoon. Järjestelmän mittareita voidaan hyödyntää esimerkiksi palveluiden myöntämisen perusteiden laatimisessa. Raista saatava tieto yhdenmukaistaa palveluiden järjestämistehtävää ja vahvistaa sen läpinäkyvyyttä.

Sisältyykö RAI:n käyttöön joitakin riskejä tai haasteita?

RAI järjestelmän käyttöönottoaminen ja hyödyntäminen vaatii resursseja. Mikäli resursseja ei mahdollisteta, järjestelmästä ei saada haluttua hyötyä ulos. Järjestelmän kokonaisvaltainen hyödyntäminen vaatii aikaa ja sinnikkyyttä. Pelkkään Rai-tietoon ei kannata asioita perustaa, vaan järjestelmä on nähtävä työntekijöiden tukimuotona erilaisessa päätöksenteossa ja arvioinnissa.

Onko mielestänne olemassa jokin muu / joitakin muita mittaristoja, jotka vastaisivat asiakkaiden toimintakyvyn ja palvelutarpeen (hoitoisuuden) arviointiin ja seurantaan paremmin kuin RAI-mittaristo?

Mielestämme Rai on tällä hetkellä tähän paras järjestelmä.

Muita huomioita

Mitä muuta haluatte tuoda esiin?

-

Reiman Tommi
Kymsote (Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä) -
Tommi Reiman, vastaava johtava sosiaalityöntekijä, Kymsote/ terveyden ja
ikäntymisen palvelut